

فرهنگ واوب توده (فولکلور)

یار . . . یار . . .

(۴)

Çeshmalet mabar, mayâr ۳۰- چشمه‌ت مبر، میار، برگته و خاوان
borgete maxâvan - قجريت فكل من، دلمه متاون
ghajarit fokol mazan delome matâvan

ترجمه:

چشمه‌ت را مبر، میار، ابروهایت را مخواستبان
زلف خجريت را کوتاه مکن، دلم را متابسان

Sirme va çashmet mane ۳۱- سيرمه و چشمه منه، منشین دم تو
manshin dame-e tu به گل و دو باغبون آخرش بدایبو
ye gol o do bâghebun âxereh bad eybu

ترجمه:

سرمه به چشمه مگذار، دم خانه منشین
بگ گل و دو باغبان آخرش بد میشود

۳۲- دل و تنگ دلداری و تنگ نی چی ایمانه دل‌تنگ
del va tang' deldâr va tang, ni çi eymâne deltang
نازلو (۱) لوش چره (۲) کی پاش ایکنه جنگ؟
nâzêlu lovesh çore kipâsh eykone jang

(۱) - نازلو: ناز پرورده، بچه‌ای که ناز میکند.

(۲) - لوش چره: لبش آویزان است (کنایه از آن که غم دارد).

ترجمه :

دل به تنگ ، دلدار به تنگ ، نیست چون ما دل‌تنگ
ناز لب ، لبش غم دارد ، کی با او میکنند جنگ ؟

* * *

۳۳- چشمته، چشمه کنم، نافته گور او çashmete çashme konom
تا بیای تشنه دلی، سیروش بخوره او tâ biyây teshne deli sir-
vash bexare aw

ترجمه :

چشمه را چشمه کنم، نافه را گور آب (۱)
تا بیاید تشنه دلی سیر از آن آب بخورد .

* * *

۳۴- ار بخرم غیر از خودت ری کس بو وسم ar bexom gheyr az
xodet ri kas bevusom
چی ابل تش بگرم چی شم بسو سم çî abol tash begerom
çî sham besusom

اگر بخوام غیر از تو روی کس را بسوزم
همچون «ابل» (۲) آتش بگیرم، همچون شمع بسوزم

* * *

۳۵ - سبق زید و آسمون ، تاریکی و تنگل sabagh zeyd va
âsemun târiki va tangal
زمزمه و نی بکن، تیر تیر و فشنگل zemzeme va ney bekon
tir tir va fashangal

- (۱) - گرد آورنده در باره « گور آب » توضیحی نداده است .
ظاهرا به معنی آبگین یا حوض است .
(۲) - ابل : چیزی است که بسیار زود آتش میگیرد .

ترجمه :

سپیده [سحر] به آسمان زد ، تاریکی در تنگ ها

زمزمه به نی بکن ، دست دست به فشنگها

گرد آورنده : « بهرام دوری »

[دنباله دارد]

(۵)

زناشوئی در نزد روستائیان و چادر نشینان قوچان

در گذشته اشاره شد که نزد بکان خانواده داماد هر کدام به سهم خود آنچه از دستشان بر آید برای برگزاری جشن عروسی و رونق بخشیدن بدان کوتاهی نمیکنند . از جمله این همکاریها ، فراهم آوردن هیزم است که هر خانواده می تهیه بخشی از آنرا بر عهده میگیرد .

این کار معمولاً یکی دو روز به عروسی مانده انجام میگیرد و گروهی از جوانان یا طناب و الاغ وسایر وسایل صبح بسیار زود از خانه داماد به سوی کوهپاروانه میشوند . خوراک این عده از روز قبل در خانه داماد تهیه شده است و آنرا در موقع حرکت بدیشان میدهند . در کار گرد آوردن هیزم يك نوع رقابت و هم چشمی بمیان میآید و هر کس سعی میکند که مقدار بیشتری هیزم تهیه کند و زودتر به منزل داماد برساند زیرا نخستین کسی که به خانه داماد برسد از طرف داماد جایزه ای از قبیل کلاه عرقچین یا دستمال گل دوزی شده بدو داده میشود .

بر همین منوال از چند روز پیش از عروسی جمعی که مأمور تهیه نان هستند به پاك کردن گندم و بردن آن به آسیا و غیره مشغول میشوند و به همین ترتیب هر خانواده و هر دسته از خویشان و بستگان داماد کاری را که بر عهده دارند تا شب قبل از عروسی به انجام میرسانند و در موقع برگزاری جشن ، هر کس خود را سهم در آن میداند .

معمولاً هر قدر همکاری و کمک در برگزاری مراسم عروسی بیشتر باشد ، افتخار داماد و خانواده او بیشتر است . گاهی اوقات در شب مصلحت دید که پیران وریش سفیدان برای تقسیم مسئولیت جمع شده اند از پدر داماد میپرسند که شما مراسم عروسی را میخواهید چگونه برگزار کنید ؟ آیا میخواهید مفصل و پر خرج باشد یا این که مختصر و کم خرج ؟ و غالباً اتفاق می افتد که پدر داماد میگوید : « دار و ندار ما همین پسر است و مال

دنیا هم به دنیا میماند . ماهم آرزو داریم و ثروت را هم برای همین مقصود
 ها گرد آورده ایم . البته مفصل و سنگین و پرخرج هیگیریم .
 البته وقتی مراسم عروسی مفصل و پرشکوه برگزار شود هدیه ها
 و بولهای مهمانان نیز گرانبهار و بیشتر میشود .
 گرد آورنده : « رضا هنری » [دنباله دارد]

ترانه های گیلکی

Miyân-a gulshan-a ey çarx-a میان گلشن ای چرخ کر کش
 sarkash
 agar bulbul naba nâyam ba اگر بولبول نبه نایم به گردش
 gardash
 ti xâni bâghabuna mo تی خانی باغبونه مو بو کوشتم
 bukushtam
 gulâna man tare budâm گولانه من تره بدام سفارش
 safâresh

ترجمه :

میان گلشن این چرخ سر کش
 بخاطر تو من باغبان را کشتم
 اگر بلبل نباشد نمیآیم به گردش
 کلهای باغ را برای تو سفارش دادم

ti xâni tut diraxta jir تی خانی توت دیرخت جیر نیشیم
 nishînam
 ârâm ârâm tuta dâna آرام آرام توت دانه او چینم
 uçînam
 miyân-a tut kala râstâ میان توت کله راستا کونم سر
 kunam sar
 magar bâi ja râ tara مگر بائی چه را ، تره بیدیشم
 bidînam

ترجمه :

بخاطر تو زیر درخت توت می نیشیم
 میان توستان سرم را راست می کنم
 آرام آرام دانه توت را برمی چینم
 تا مگر از راه بیایی و ترا ببینم

گرد آورنده : « تیمور گرگین » [دنباله دارد]